VERSLAG VAN DE DETERMINEER- EN CONTACTDAG VAN DE NEDERLANDSE MALACOLOGISCHE VERENIGING

gehouden op 13 oktober 1979, te Amsterdam

Aanwezigen: bestuursleden: J.J. van Aartsen, W.H. van Bruggen-Gorter, H.J. Hopman; leden: A.C.M. van Asselbergs, J. Berkhout, J. Brand, A.G. Brand-Feller, H.K. Brandhorst, A.C. van Bruggen, H.E. Coomans, N. Dekker, J. Drijver, J.C.A. Eikenboom, J.S.M. Gerrits, W.J.N. Maassen, H.P. Menkhorst, R.G. Moolenbeek, B. van der Most, J.G.B. Nieuwenhuis, A.D.P. van Peursen, T.K. Poker-Kraak, F.J. Rabe, C. Vriese, F. Willemsen; introducee: A. Gerrits.

De bijeenkomst wordt om 11.00 uur geopend door de vice-voorzitter Van Aartsen. Na verwelkoming van de aanwezigen komt hij met de verheugende mededeling dat onze bibliothecaris, Dr. H.E. Coomans, Mevr. Pieters bereid heeft gevonden het een en ander te tonen aan malacologische boekwerken uit het zeer rijke bezit van de Artis-bibliotheek en er tevens wat over te vertellen. Het ochtendprogramma zal nu uit de volgende onderdelen bestaan: toespraakjes van ca. een half uur van mevr. Pieters en de heer Coomans, waarna bezichtiging van de Artis- en NMV-bibliotheken. Van Aartsen wijst er op dat het Artis-aquarium voor het eerst in zijn bestaan in het zeldzame bezit is van een levende Nautilus pompilius en hij raadt iedereen aan de lunchpauze te benutten door de Nautilus met een bezoek te vereren.

Het blijkt dat mevr. Pieters, de bibliothecaresse van de Artis-bibliotheek, een bijzonder gezellige en enthousiaste vertelster is. Zij heeft het bezoek uitstekend voorbereid door uit de Artis-bibliotheek, die op malacologisch terrein vrijwel volledig is, de meest kostbare en oude boekwerken te voorschijn te halen. Daarnaast heeft zij ook een aantal originele aquarellen van wetenschappelijke tekenaars en kunstenaars, waaronder Balthasar van der Ast (1590-1660), uit de kluizen genomen. Haar hoogste achting gaat uit naar Maria Sybilla Merian (1647-1717). Merian maakte aquarellen van hoge artistieke qualiteit. Zij deed zelfstandig biologisch onderzoek, hetgeen voor die tijd uitzonderlijk was, maar daarnaast was zij ook in staat technische verbeteringen aan te brengen in de afdruk-procédés. De charme van de oude malacologische boeken is het feit dat ze alle geïllustreerd zijn met handgekleurde gravures. De qualiteit kan daarom nog al variëren. Soms zijn ze gekleurd door de schrijver zelf, soms door zijn leerlingen. Van Merian wordt getoond "Veranderingen der Surinaamsche Insecten" (1719). Dit exemplaar is door Merian zelf ingekleurd. Andere getoonde boeken zijn I. Jonstons "Naeukeurige Beschrijving van de Natuur der Vier-Voetige Dieren" (1660); G.E. Rumphius "D'Amboinsche Rariteit Kamer", deel 1 en 2, (1705); F.M. Regenfusz "Choix de Coquillages et de Crustacés", deel 1 en 2, (1758). Deel 2 is een met de hand geschreven unicum, dat nooit gepubliceerd is. Door mevr. Dr. W.S.S. van Benthem Jutting is indertijd een stukje gepubliceerd over dit zeer aparte boek in Zoölogische Mededelingen 34(1964), 168.

De Artis-bibliotheek is gestart in 1838. Zij werd bijeenvergaard via donaties en legaten. In 1868 werd de bibliotheek ondergebracht in haar huidige behuizing, voor dit doel ontworpen door de architect G.B. Zalm, dezelfde als van het aquarium. Toen Artis in 1938 op punt

stond failliet te gaan werd de bibliotheek verkocht aan de Gemeente Universiteit van Amsterdam.

Dr. Coomans memoreert dat onze eigen bibliotheek ca. 300 boeken en 4.00 overdrukken bezit, en lopende abonnementen heeft op 100 tijdschriften. Alle malacologische artikelen komen in de overdrukkencatalogus, die elke twee jaar wordt bijgewerkt met de uitgave van een supplement. De eerste catalogus verscheen in 1969. Deze is nu uitverkocht. De strikt malacologische tijschriften zijn alle uitgestald, zodat de aanwezige leden deze op hun gemak kunnen bekijken en een indruk kunnen krijgen van de grootte van hun eigen bibliotheek. Coomans vertelt verder dat de boekenaanschaf gebeurt in overleg tussen Artis, NMV en het Zoölogisch Museum. De bibliotheken van deze drie instellingen zijn gezamenlijk ondergebracht in hetzelfde gebouw; de doelstelling is, duplicering te vermijden. Op deze wijze is een zo breed mogelijke verzameling op te bouwen. Zou de NMV-bibliotheek wegvallen, dan wordt dit een ramp voor het wetenschappelijk werk in het Museum. Dit is aan de andere kant de hoofdreden waarom de directeur van het Museum Dr. Coomans toestaat zoveel tijd te besteden aan de NMV-bibliotheek.

Na de lunch wordt de middag gewijd aan het determineren van meegebracht materiaal, dat voor deze gelegenheid in hoofdzaak marien is. De collectie van het Museum staat hierbij ter beschikking en biedt in vele gevallen uitkomst waar de problemen erg groot zijn.

Dr. Coomans deelt aan het begin van de middag mede dat mevrouw Van der Feen-Van Benthem Jutting zwaar ziek is en hij stelt voor dat alle aanwezigen een brief ondertekenen waarin haar een snel en voorspoedig herstel wordt gewenst. Aldus geschiedt.

Hoewel niet zoveel leden van de vereniging de bijeenkomst bijwoonden was het naar mijn gevoel toch een geslaagde dag. Verschillende leden die de bibliotheek niet goed kenden, hebben nu een duidelijke indruk van wat er is; daarnaast werden ook leden aangetrokken die niet zo vaak op de meer klassieke vergaderingen verschijnen. Tenslotte was er de verrassing de Artis bibliotheek te kunnen bezichtigen.

H.J. Hopman